

PRATARMĖ

Kaip įprasta, 23 leidinio tomą sudaro trys skyriai. Pirmame skyriuje „Nuotolinio mokymo perspektyvos“ visų pirma aptariami konceptualūs nuotolinio mokymo(si) turinio projektavimo modeliavimo ir kokybės vertinimo klausimai. Kartu bandoma kelti mišriojo mokymo būdo, suderinančio tradicines studijas su nuotoliniu mokymu, klausimą. Atsižvelgiant į tai, kad Lietuvoje stokojama šio mokymo būdo priimtino aukštųjų mokyklų studentams ir dėstytojams tyrimų, pateikiama naujos informacijos apie dėstytojų, kuriančių ir diegiančių mišrųjų mokymą(si), ir studentų, besimokančių šiuo būdu, poreikius. Kita vertus, nors Lietuvos aukštosiose mokyklose ir siekiama taikyti informacines komunikacines technologijas, jų efektyvumo įvertinimu mažai domimasi – dažniausiai pasitenkinama studijose taikomų modelių savybių aprašymais. Todėl skaitytojams gali būti ypač naudingi tiek studentų laiko sąnaudų struktūros, tiek dėstytojų pedagoginio krūvio pakitimų taikant nuotolines studijas tyrimų duomenys. Šalia to rašoma ir apie nuotolinį mokymą visą gyvenimą trunkančio mokymosi kontekste: pristatomi dėstytojų ir besimokančiųjų apklausos apie motyvacijos ypatumus, naudojamas mokymosi formas, kylančias problemas, nuotolinio mokymo taikymo galimybes rezultatai. Konstatuojama, kad nuotolinio mokymosi elementai dažniau taikomi švietimo institucijose (mokyklose, universitetuose) ir rečiau – verslo įmonėse, kur nuotolinis mokymas suvokiamas kaip ateities siekiamybė, taip pat profesinio mokymo institucijose.

Antrame skyriuje „Žinių ir tapatumo problema informacinėje visuomenėje“ aptariami pagrindiniai žinių formavimo principai, daugiausia grindžiami kritinės pedagogikos, kurios šaknys neatsiejamos nuo brazilų filosofo Paulo Freire's idėjų, postuluojamais teoriniais konstruktais. Pabrėžiama, kad mokytojai ir studentai, esantys nuolatinio tapumo procese, turi veikti kaip partneriai ir tyrėjai kaupdami žinias, jas kritiškai vertindami bei integruodami ir per tai kurdami patys save. Čia taip pat aptariamos pedagogų žinių sritys, priklausančios atskiroms pedagoginėms kompetencijoms: analizuojama, kaip, pedagogų požiūriu, tobulinamos žinios apie švietimo politiką, žmogaus vystymąsi, ugdymo procesą. Šiame kontekste iškeliamas ir kita aktuali šiuolaikinė problema – požiūris į daugiakultūriškumą ir tautinio tapatumo ugdymo santykį įvairiose valstybėse, ypač tose, kuriose jau susikūrusi brandi informacinė visuomenė, akivaizdus naujo tipo – hibridinio tapatumo – fenomenas. Svarstoma, kaip ir kodėl informacinė visuomenė prisideda prie šio tapatumo įtvirtinimo, o, remiantis kritinės pedagogikos autoriais, bandoma atskleisti, kodėl informacinėje visuomenėje, kuriantis naujam tapatumui, daug dėmesio turi būti skiriama kritiškumo ugdymui, ideologijų atpažinimui.

Naudojantis 15–16 metų merginų apklausos apie skaitomiausius žurnalus ir jų kuriamus idealaus moters kūno vaizdinius duomenimis, analizuojama šių vaizdinių įtaka merginų savo kūno suvokimams bei vertinimams, galintiems tapti sociali-

zacijos rizikos veiksniumi. Parodoma, kad įtaka atsiskleidžia per merginų internalizuotą moters kūno idealą, kuris išryškėja lyginant objektyvius merginų kūno masės matavimus ir subjektyvius įvertinimus bei stebint jų neatitikimus – subjektyviai kūnas suvokiamas esantis didesnių apimčių nei yra iš tikrųjų, o tai sukelia nepasitenkinimą ir siekimą suliesėti. Nagrinėjant pirmoko šeimos įtraukos į mokyklos bendruomenę svarbos ir ypatumų klausimą, lyg ir netiesiogiai iškeliamą žinių reikšmę: ką tėvai žino apie pailgintos dienos grupės veiklą, kaip dalyvauja priimant atitinkamus vaikų sprendimus šiuo atžvilgiu.

Trečiame skyriuje „*Magdalenos Karčiauskienės pedagoginių idėjų aktualumas kintančiai mokyklai*“ išskiriamos trys ypač reikšmingos profesorės keliamos idėjos: istorinių ištakų paieškų – kaip kerstinio pedagogikos principo, įgyjančio vis daugiau reikšmės tiek teorinėje, tiek praktinėje šiuolaikinėje pedagogikoje, svarba;

požiūris į tarpukario didaktų įnašą į Lietuvos pradinio ugdymo sistemos kūrimą, paskelbus Lietuvos nepriklausomybę; klasikinės mokytojo sampratos raidos ir jos šiuolaikinio aktualumo idėja – brandžios kultūros, vientisos dvasios ir dorovės, pilietinės sąmonės, inteligencijos, puikaus pedagoginio pasirengimo mokytojas šiandien ypač reikalingas. Šituo daugiausia norėta pristatyti ir pagrįsti mokslininkės istorinio perimamumo principo taikymo svarbą šiuolaikinei Lietuvos mokyklai ir pedagogikos mokslo teorijai. Suprantama, tai neišsemia viso profesorės sukaupto turtingo istorinės, lyginamosios ir humanistinės pedagogikos idėjų lobyno, bet tik suaktualina tam tikrą jo dalį.

Redaktorių kolegijos vardu nuoširdžiai sveikiname Gerbiamą Profesorę – buvusią ilgametę Vilniaus universiteto Edukologijos katedros žurnalo „Acta paedagogica Vilnensia“ kolegijos narę – garbingo jubiliejaus proga.

Vanda Aramavičiūtė